

BSM 420 – BİLGİSAYAR SİSTEMLERİNİN PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİ

Deney Tasarımı

10.Hafta

Fen ilimlerinde tecrübe esastır. İyi ve gerçek deney yapan mütehassıs ve üstâd olur. Yapmayan ise olamaz. Bütün fen ilimleri için bu böyledir. Deney yapmayan âlim, netîceye ulaşamaz...

–Câbir bin Hayyân.

Giriş (1 / 3)

Deney hiçbir zaman başarısızlıkla sonuçlanmaz. Kötü deney olumsuz bir örnek olur.

– Arthur Bloch - Yazar

Bilimin temel prensibi / tanımı şudur:

herhangi bir fikrin geçerliliğinin yegane testi deneydir.

– Richard P. Feynman - Fizikçi

- Amaç, minimum deney sayısı ile maksimum bilgi elde etmektir
- Doğru analiz, faktörleri ayıklamaya yardımcı olur
- İstatistiksel teknikler, farklılıkların hatalardan kaynaklanıp kaynaklanmadığını belirlemeye yardımcı olur

Giriş (2 / 3)

- Sıfır-maliyetli bir süreç değildir
 - Veri toplamak zaman ve çaba gerektirir
 - Sonuçları analiz etmek ve sunmak
 - Deney sayısı en aza indirilmelidir
- İyi deneysel tasarım aşağıdaki avantajları sağlar:
 - Herbir giriş değişkeninin etkisini izole etme
 - Giriş değişkenlerinin etkileşimlerinin etkilerini belirleme
 - Deneysel hatanın büyüklüğünü belirleme
 - Minimum çabayla maksimum bilgi edinme

Giriş (3 / 3)

- Diğerlerini sabit tutarken sadece bir girişi değiştir
 - Basit, ancak iki giriş değişkeni arasındaki olası etkileşimi yok sayar
- Giriş değişkenlerinin olası tüm kombinasyonlarını test et
 - Etkileşim etkilerini belirleyebilir, ancak çok büyük olabilir
 - Örn: 4 seviyeli 5 faktör • $4^5 = 1024$ deney.
Ölçüm hatasını elde etmek için yineleme sayısı $1024 \times 3 = 3072$

İçindekiler

- Giriş
- Terminoloji
- Genel Hatalar
- Basit Tasarımlar
- Tam Faktöryel Tasarımları
 - 2^k Faktöriyel Tasarımları
- 2^{kr} Faktöriyel Tasarımları

Terminoloji (1 / 4)

- PC performansını ele alalım
 - Cpu seçimi: 6800, z80, 8086
 - Bellek boyutu: 512 KB, 2 MB, 8 MB
 - Disk sürücüleri: 1-4
 - İş yükü: sekreterlik, yönetsel, bilimsel
 - Kullanıcılar: lise, kolej, mezun
- *Yanıt değişkeni* – sonuç veya ölçülen performans
 - Örn: görev/dk cinsinden çıkış (throughput) veya saniye cinsinden bir görevin yanıt süresi

Terminoloji (2 / 4)

- *Faktörler* – yanıtı etkileyen her değişken
 - Örn: CPU, bellek, diskler, iş yükü, kullanıcı
 - Ayrıca kestirimci (*predictor*) *değişkenler* olarak ta adlandırılır
- *Düzeyler* – faktörler farklı değerler alabilir
 - ÖR: CPU 3, bellek 3, diskler 4, iş yükü 3, kullanıcılar
- *Birincil faktörler* – en önemli olanlar
 - Örn: CPU ve bellek

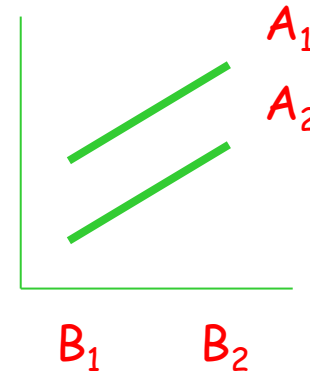
Terminoloji (3 / 4)

- *İkincil faktörler* – daha az öneme sahip
 - Örn: belki kullanıcı türü o kadar önemli değil
- *Yineleme* – Tüm veya bazı deneylerin tekrarı
 - Örn: üç kez çalıştırılırsa, üç yineleme
- *Tasarım* – yineleme özellikleri, faktörler, düzeyler
 - Örn: 5 yinelemeli yukarıdaki seviyelerde tüm faktörleri belirtin, böylece $3 \times 3 \times 4 \times 3 \times 3 = 324$ çarpı 5 yineleme 1215 toplam deney sayısı

Terminoloji (4 / 4)

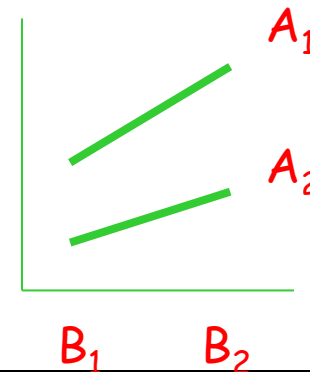
- *Etkileşim* – eğer biri diğerine bağımlılık gösterirse A ve B faktörleri etkileşir
 - Örn: A her zaman 2 arttığı için etkileşime giremeyen faktör

	A_1	A_2
B_1	3	5
B_2	6	8

- Örn: A değişimi B'ye bağlı olduğundan faktörler etkileşir

	A_1	A_2
B_1	3	5
B_2	6	9

Anahat

- Giriş
- Terminoloji
- Genel Hatalar
- Basit Tasarımlar
- Tam Faktöryel Tasarımlar
 - 2^K Faktöriyel Tasarımları
- $2^K r$ Faktöriyel Tasarımları

Deneylerde Sık Yapılan Hatalar (1/2)

- *Deneyssel hata nedeniyle sapma yok sayılır*
 - Ölçülen değerler ölçüm hatasına bağlı olarak rasgeleliğe sahiptir. Tüm sapmanın faktörlere bağlı olduğunu varsaymayın
- *Önemli parametrelerin kontrol edilmemesi*
 - Tüm parametreler (faktörler) listelenmeli ve tümü değişemese bile hesaba katılmalıdır.
- *Farklı faktörlerin etkileri izole değil*
 - Aynı anda çeşitli faktörler değişebilir
 - Basit tasarımların kullanılması faydalı olabilir ama sorunları ortadan kaldırmaz

Deneylerde Sık Yapılan Hatalar (2/2)

- *Etkileşimlerin yok sayılması*
 - Genellikle bir faktörün etkisi diğerine bağlıdır.
 - Örn: önbelleğin etkileri programın boyutuna bağlı olabilir.
- *Çok fazla deney yapılması*
 - Tüm faktörleri, tüm düzeyleri, tüm kombinasyonlarda, çalıştırmak yerine, adımlara bölmek
 - İlk adım, birkaç faktör ve birkaç düzey
 - Hangi faktörlerin önemli olduğunu belirleme
 - Faktör başına iki düzey
 - Daha sonraki tasarımda uygun olduğunda daha fazla düzey eklenir

İçindekiler

- Giriş
- Terminoloji
- Genel Hatalar
- Basit Tasarımlar
- Tam Faktöryel Tasarımları
 - 2^k Faktöriyel Tasarımları
- 2^{kr} Faktöriyel Tasarımları

Basit Tasarımlar

- Tipik yapılandırma ile başlayın
- Bir seferde bir faktörü değiştirin
- Örn: tipik bir PC z80 işlemcili, 2 MB RAM, 2 disk, üniversite öğrencisi tarafından üretilen iş yükü
 - diğer her şeyi sabit tutarak CPU'yu değiştir ve karşılaştır
 - diğer her şeyi sabit tutarak Disk sürücülerini değiştir ve karşılaştır
- Verilen i adet k faktörü her biri n_i düzeyine sahip
$$\text{Toplam} = 1 + \sum (n_i - 1) \text{ her } i = 1 \text{ den } k \text{ ya kadar}$$
- Örnek: iş istasyonu çalışmasında
$$1 + (3-1) + (3-1) + (4-1) + (3-1) + (3-1) = 12$$
- Ama etkileşim göz ardı edebilir

Faktörlerin Etkileşimi Örneği

- Yanıt süresini vs. bellek boyutuna ve çoklu programlama derecesini ele alalım

Derece	32 MB	64 MB	128MB
1	0.25	0.21	0.15
2	0.52	0.45	0.36
3	0.81	0.66	0.50
4	1.50	1.45	0.70

- Eğer programlama derecesi 3, sabit olup 64 MB bellek değiştirilmez ise etkileşim farkedilmez
 - Örnek: derece 4, bellek ile doğrusal olmayan bir yanıt süresine sahiptir

Anahat

- Giriş
- Terminoloji
- Genel Hatalar
- Basit Tasarımlar
- Tam Faktöryel Tasarımlar
 - 2^K Faktöriyel Tasarımları
- $2^K r$ Faktöriyel Tasarımları

Tam Faktöryel Tasarımlar

- Tüm faktörlerin her düzeyinde mümkün olan her kombinasyon
- Verilen k faktörü, herbiri n_i düzeyine sahip
Toplam = $\prod n_i$ $i = 1$ den k ya
- Örnek: CPU tasarım çalışmasında
(3 CPU) (3 mem) (4 disk) (3 yük) (3 kullanıcı)
= 324 deney
- Avantaj her etkileşen bileşeni bulabilirsiniz
- Dezavantajı maliyetleri (zaman ve para), özellikle de birden fazla yineleme (daha sonra) gerekebilir
- Düzeyleri ve faktörleri azaltmak, tam faktöryelin bir kısmını çalıştırmak suretiyle maliyetler azaltılabilir

2^k Faktöriyel Tasarımları

İşlerin %20'si kaynak tüketiminin %80'ini oluşturuyor.
– Pareto Yasası

- Her faktör birçok düzeye sahip
 - Ör: ağ gecikmesinin kullanıcı yanıt süresi üzerindeki etkisi → test edilecek çok sayıda gecikme değeri vardır
- Genellikle, düzeylere göre performans sürekli artar veya azalır
 - Ör: yanıt süresi her zaman daha yüksek olur
 - Min ve max ile yönünü belirleyebilirsiniz
- Her faktör için, her düzeyde 2 alternatif seçin
 - 2^k faktöriyel tasarımları
- Daha sonra, hangi faktörlerin performansı en çok etkilediğini belirleyebilir ve ileri seviyede incelenebilir

2² Faktöriyel Tasarım (1/4)

- Sadece 2 faktörlü özel durum
 - Regresyon ile kolayca analiz edilebilir
- Örnek: Mem (4 veya 16 Mbyte) ve Önbellek (1 veya 2 Kbyte) için MIPS

	<u>Mem 4MB</u>	<u>Mem 16MB</u>
Önbellek 1 KB	15	45
Önbellek 2 KB	25	75

- x_A = eğer 4 Mbytes ise -1, 16 Mbyte ise +1
- X_B = eğer 1 Kbyte önbellek ise -1, 2 Kbyte ise +1
- Performans:

$$y = q_0 + q_a x_a + q_b x_b + q_{ab} x_a x_b$$

2² Faktöriyel Tasarım (2 / 4)

- Değişirme:

$$15 = q_0 - q_A - q_B + q_{A\text{Çık}}$$

$$45 = q_0 + q_A - q_B - q_{A\text{Çık}}$$

$$25 = q_0 - q_A + q_B - q_{A\text{Çık}}$$

$$75 = q_0 + q_A + q_B + q_{A\text{Çık}}$$

(4 denklem
4 bilinmeyen)

- Çözüldüğünde :

$$y = 40 + 20x_A + 10x_B + 5x_Ax_B$$

- Yorum:

- Ortalama performans 40 MIPS, bellek etkisi 20 MIPS, önbellek etkisi 10 MIPS ve etkileşim etkisi 5 MIPS

2² Faktöriyel Tasarım (3 / 4)

Deney	a	b	y
1	-1	-1	y_1
2	1	-1	y_2
3	-1	1	y_3
4	1	1	y_4

$$y = q_0 + q_a x_a + q_b x_b + q_{ab} x_a x_b$$

- Dolayısıyla:

$$y_1 = q_0 - q_a - q_b + q_{ab}$$

$$y_2 = q_0 + q_a - q_b - q_{ab}$$

$$y_3 = q_0 - q_a + q_b - q_{ab}$$

$$y_4 = q_0 + q_a + q_b + q_{ab}$$

- Çözerek:

$$q_0 = \frac{1}{4}(y_1 + y_2 + y_3 + y_4)$$

$$q_a = \frac{1}{4}(-y_1 + y_2 - y_3 + y_4)$$

$$q_b = \frac{1}{4}(-y_1 - y_2 + y_3 + y_4)$$

$$q_{ab} = \frac{1}{4}(y_1 - y_2 - y_3 + y_4)$$

- q_a için a sütunu ile y sütunu çarpılarak elde edilir

- q_b ve q_{ab} de aynı şekilde hesaplanır

2² Faktöriyel Tasarım (4 / 4)

i	a	b	ab	y
1	-1	-1	1	15
1	1	-1	-1	45
1	-1	1	-1	25
1	1	1	1	75
160	80	40	20	Total
40	20	10	5	Ttl/4

- “i” sütunu 1 ile dolu
- “a” ve “b” kolonları 1, -1
- “ab” sütunu ise “a” ve “b” nin çarpımı

- Sütunları y ile çarpıp toplayarak
- Regresyon modelinde ağırlık vermek için 4’e böl
- Sonuç:

$$y = 40 + 20x_A + 10x_B + 5x_Ax_B$$

Sapmayı Tayin etme (1/3)

- Bir faktörün önemi: faktör cevabındaki toplam sapma oranı ile ölçülür
 - Bu nedenle, iki faktör cevabı sırasıyla %90 ve %5 ise, ikinci önemsizdir, ihmal edilebilir
 - Örn: TCP sürüm faktörü (Reno veya Sack) karşısında kapasite faktörü (768 Kbps veya 10 Mbps) karşı

- y örnek sapması

$$s_y^2 = \Sigma(y_i - \underline{y})^2 / (2^2 - 1)$$

- Toplam sapma olan pay veya Toplam Kareler Toplamı (SST)

$$SST = \Sigma(y_i - \underline{y})^2$$

Sapmayı Tayin Etme(2 / 3)

- 2^2 tasarımı için, sapma 3 bölümden oluşur:
 - $SST = 2^2q_a^2 + 2^2q_b^2 + 2^2q_{ab}^2$
- Toplam sapmanın kısımları:
 - a için $2^2q_a^2$
 - b için $2^2q_b^2$
 - ab için $2^2q_{ab}^2$
- Böylece, $SST = SSA + SSB + SSAB$
- *Varyasyon*
$$= SSA/SST$$
 - Dikkat ediniz, *sapma* hatalara bağlı olduğundan aynı kesir değil

Sapmayı Tayin Etme(3 / 3)

- Bellek önbellek çalışmasında

$$\underline{y} = \frac{1}{4} (15 + 45 + 25 + 75) = 40$$

- Toplam sapma

$$\begin{aligned} &= \Sigma(y_i - \underline{y})^2 = (25^2 + 5^2 + 15^2 + 35^2) \\ &= 2100 = 4 \times 20^2 + 4 \times 10^2 + 4 \times 5^2 \end{aligned}$$

- Böylece, toplam sapma 2100 olur
 - 1600 (2100'ün % 76'sı) belleğe atfedilir
 - 400 (2100'ün % 19'u) önbelleğe atfedilir
 - Sadece 100 (2100, 5%) etkileşime atfedilir
- Bu veriler, belleği daha fazla araştırmayı ve önbellekte (veya etkileşime) daha fazla zaman harcamamayı gerektirir

Genel 2^k Faktöriyel Tasarımlar (1/4)

- Aynı metodoloji her biri 2 seviyeli k faktörlerine genişletebilir $\rightarrow 2^2$ deneye ihtiyaç duyulur
 - k ana etkileri
 - ($k \rightarrow 2$) iki faktör etkiler
 - ($k \rightarrow 3$) üç faktör etkiler
- İşaret tablosu yöntemi

Genel 2^k Faktöriyel Tasarımlar (2/4)

- Örnek: LISP makinesi tasarımı

- Önbellek, bellek ve işlemciler

<u>Faktör</u>	<u>-1 düzey</u>	<u>1 düzey</u>
Bellek (a)	4 Mbyte	16 Mbyte
Önbellek (b)	1 Kbyte	2 Kbyte
İşlemciler (c)	1	2

- 2^3 tasarımı ve MIPS perf sonuçları şunlardır:

<u>4 Mbytes Mem(a)</u>			<u>16 Mbytes Mem</u>		
<u>Önbellek (b)</u>	<u>Bir proc (c)</u>		<u>İki proc</u>	<u>Bir proc</u>	<u>İki procs</u>
1 KB		14	46	22	58
2 KB		10	50	34	86

Genel 2^k Faktöriyel Tasarımlar (3 / 4)

■ İşaret tablosu(**tablo hatalı!**):

i	a	b	c	ab	ac	bc	abc	y
1	-1	-1	-1	1	1	1	-1	14
1	1	-1	-1	-1	-1	1	1	22
1	-1	1	-1	1	-1	-1	-1	10
1	1	1	-1	1	-1	-1	-1	34
1	-1	1	1	-1	-1	1	-1	46
1	1	-1	1	-1	1	-1	-1	58
1	-1	1	1	-1	-1	1	-1	50
1	1	1	1	1	1	1	1	86
320	80	40	160	40	16	24	9	Ttl
40	10	5	20	5	2	3	1	Ttl/8

$q_a=10$, $q_b=5$, $q_c=20$ and $q_{ab}=5$, $q_{ac}=2$, $q_{bc}=3$ ve $q_{abc}=1$

Genel 2^k Faktöriyel Tasarımlar (3 / 4)

- $q_a=10, q_b=5, q_c=20$ ve $q_{ab}=5, q_{ac}=2, q_{bc}=3$ ve $q_{abc}=1$
- $$\begin{aligned} SST &= 2^3 (q_a^2 + q_b^2 + q_c^2 + q_{ab}^2 + q_{ac}^2 + q_{bc}^2 + q_{abc}^2) \\ &= 8 (10^2 + 5^2 + 20^2 + 5^2 + 2^2 + 3^2 + 1^2) \\ &= 800 + 200 + 3200 + 200 + 32 + 72 + 8 \\ &= 4512 \end{aligned}$$
- 7 adet faktörün katkısı :

mem = $800/4512$ (18%)	cache = $200/4512$ (4%)
proc = $3200/4512$ (71%)	mem-cache = $200/4512$ (4%)
mem-proc = $32/4512$ (1%)	cache-proc = $72/4512$ (2%)
mem-proc-cache = $8/4512$ (0%)	

İçindekiler

- Giriş
- Terminoloji
- Genel Hatalar
- Basit Tasarımlar
- Tam Faktöryel Tasarımlar
 - 2^k Faktöriyel Tasarımlar
- 2^{kr} Faktöriyel Tasarımlar

2^k Faktöriyel Tasarımları

Hiçbir deney benim haklılığımı kanıtlayamaz; ama tek bir deney yanıldığımı kanıtlayabilir.
-Albert Einstein

- 2^k faktöriyel tasarımları sadece bir kez tekrarlandığı için hata tahmin etmek mümkün değildir
- 2^k tasarımını r kez tekrarlanır
- Daha önce olduğu gibi, 2^{2r} adet model genişletilir
- İki düzeyde iki faktör ile deneysel hatalar izole edilmek istenir
 - 4 konfigürasyonu r kez tekrar et
- Hata terimini verir:
 - $y = q_0 + q_a x_a + q_b x_b + q_{ab} x_a x_b + e$
 - e nasıl ölçülür

2²r Faktöriyel Tasarım Hataları (1 / 2)

- Daha önceki önbellek örneği r=3

i	a	b	ab	y	ortalama y
1	-1	-1	1	(15, 18, 12)	15
1	1	-1	-1	(45, 48, 51)	48
1	-1	1	-1	(25, 28, 19)	24
1	1	1	1	(75, 75, 81)	77
164	86	38	20		Toplam
41	21.5	9.5	5		Ttl/4

- Herbir y nin hesabı

- $y_i = q_0 + q_a x_{ai} + q_b x_{bi} + q_{ab} x_{ai} x_{bi} + e_i$

- Her tekrarın farkı (hata)

- $e_{ij} = y_{ij} - y_i = y_{ij} - q_0 - q_a x_{ai} - q_b x_{bi} - q_{ab} x_{ai} x_{bi}$

2²r Faktöriyel Tasarım Hataları (2/2)

- Sapma ve güven aralığını hesaplamak için hataların karesinin toplamı (SSE) kullanılır

$$SSE = \sum \sum e_{ij}^2 \text{ for } i = 1 \text{ to } 4 \text{ and } j = 1 \text{ to } r$$

- Örnek

i	a	b	ab	y _i	y _{i1}	y _{i2}	y _{i3}	e _{i1}	e _{i2}	e _{i3}
1	-1	-1	1	15	15	18	12	0	3	-3
1	1	-1	-1	48	45	48	51	-3	0	3
1	-1	1	-1	24	25	28	19	1	4	-5
1	1	1	1	77	75	75	81	-2	-2	4

- Ex: $y_1 = q_0 - q_a - q_b + q_{ab} = 41 - 21.5 - 9.5 + 5 = 15$
- Ex: $e_{11} = y_{11} - y_1 = 15 - 15 = 0$
- $SSE = 0^2 + 3^2 + (-3)^2 + (-3)^2 + 0^2 + 3^2 + 1^2 + 4^2 + (-5)^2$
 $+ (-2)^2 + (-2)^2 + 4^2$
 $= 102$

2²r Faktöriyel Sapma Tayini

- Toplam sapma (SST)

$$SST = \sum (y_{ij} - \bar{y}_{..})^2$$

- 4 bölüme ayrılabilir:

$$\sum (y_{ij} - \bar{y}_{..})^2 = 2^2 r q_a^2 + 2^2 r q_b^2 + 2^2 r q_{ab}^2 + \sum e_{ij}^2$$
$$SST = SSA + SSB + SSAB + SSE$$

- Böylece

- SSA, SSB, SSAB a, b ve ab faktörlerindeki sapma
- SSE deneysel hatalar nedeniyle açıklanamayan bir sapmadır

- Ayrıca $SST = SSY - SS0$ yazılabilir

- Burada, SS0 ortalamanın toplam kareleridir

2²r Faktöriyel Sapma Tayini Örneği

- Bellek ön belleği çalışması için:
 - $SSY = 15^2 + 18^2 + 12^2 + \dots + 75^2 + 81^2 = 27,204$
 - $SS0 = 2^2 r q^2_0 = 12 \times 41^2 = 20,172$
 - $SSA = 2^2 r q^2_a = 12 \times (21.5)^2 = 5547$
 - $SSB = 2^2 r q^2_b = 12 \times (9.5)^2 = 1083$
 - $SSAB = 2^2 r q^2_{ab} = 12 \times 5^2 = 300$
 - $SSE = 27,204 - 2^2 \times 3(41^2 + 21.5^2 + 9.5^2 + 5^2) = 102$
 - $SST = 5547 + 1083 + 300 + 102 = 7032$
- Böylece, 7032 toplam sapma 4 bölüme ayrılmıştır:
 - Faktör a 5547/7032 (%78,88), b %15,40, ab %4,27
 - Kalan % 1.45 açıklanamayan

Etkiler için Güven Aralıkları

- Hataların normal dağıldığını varsayarsak, y_{ij} normal olarak aynı sapma ile dağıtılır
- q_o, q_a, q_b, q_{ab} y_{ij} lerin tüm doğrusal kombinasyonu olduğu için (2^2r ile bölünür) aynı sapma değerine sahiptir
- Sapma $s^2 = SSE / (2^2(r-1))$
- Etkileri için güven aralıkları :
 - $q_i \pm t_{[1-\alpha/2; 2^2(r-1)]} s_{qi}$
- Güven aralığı sıfır içermiyorsa, etki önemli

Etkiler için Güven Aralıkları (Örnek)

- Bellek önbellek çalışması, hataların standart sapması

$$s_e = \sqrt{SSE / (2^2(r-1))} = \sqrt{102/8} = 3.57$$

- Etkilerin standart sapması:

$$s_{q_i} = s_e / \sqrt{2^2r} = 3.57/3.47 = 1.03$$

- 8 serbestlik derecesindeki ve %95 güvendeki t değeri 1,86
- Parametreler için güven aralıkları:

$$q_i \pm (1.86)(1.03) = q_i \pm 1.92$$

- $q_0 \rightarrow (39.08, 42.91)$, $q_a \rightarrow (19.58, 23.41)$,
 $q_b \rightarrow (7.58, 11.41)$, $q_{ab} \rightarrow (3.08, 6.91)$

- Hiçbiri sıfır içermediğinden, tüm bunlar istatistiksel olarak anlamlıdır

Tahmini Yanıtlar için Güven Aralıkları (1/2)

- Ortalama tahmini yanıt
 - $y = q_0 + q_a x_a + q_b x_b + q_{ab} x_a x_b$
- m ilave deneyden gelen tahmini ortalama aynı olursa ancak tahmini yanıt üzerindeki güven aralığı azalır
- Bu şunu gösterir: tahmini y değerinin standart sapması daha fazla deneyden hesaplanmıştır
 - $s_{ym} = s_e \sqrt{1/n_{\text{eff}} + 1/m}$
 - Burada $n_{\text{eff}} = \text{runs} / (1 + \text{df})$
 - 2 seviye durumunda, her parametre 1 df, bu nedenle $n_{\text{Elver}} = 2^2 r / 5$

Tahmini Yanıtlar için Güven Aralıkları (2/2)

- $100(1-\alpha)\%$ yanıt güven aralığı:
 - $y_p \pm t_{[1-\alpha/2; 2(r-1)]} s_{ym}$
- İki durum ilgi çekicidir
 - Bir adet çalışmanın standart sapması ($m=1$)
 - $s_{y1} = s_e \sqrt{5/2^2 r + 1}$
 - Birçok çalışmanın standart sapması ($m=\infty$)
 - $s_{y1} = s_e \sqrt{5/2^2 r}$

Tahmini Yanıtlar İçin Güven Aralıkları Örneği (1 /2)

- Mem-cache çalışması, için $x_a = -1$, $x_b = -1$
- Gelecekteki deney için tahmini ortalama yanıt
 - $y_1 = q_0 - q_a - q_b + q_{ab} = 41 - 21.5 + 1 = 15$
 - Std dev = $3.57 \times \sqrt{5/12 + 1} = 4.25$
- $t[0.95;8] = 1.86$, 90% conf interval kullanarak
$$15 \pm 1.86 \times 4.25 = (8.09, 22.91)$$
- Gelecekteki 5 deney için tahmini ortalama yanıt
 - Std dev = $3.57(\sqrt{5/12 + 1/5}) = 2.80$
$$15 \pm 1.86 \times 2.80 = (9.79, 20.29)$$

- Çok Sayıda Deney için Öngörülen Ortalama Yanıt

- Std dev = $3.57 \times \sqrt{5/12} = 2,30$

- Güven aralığı:

$$15 \pm 1.86 \times 2.30 = (10.72, 19.28)$$

BİLGİSAYAR BİLİMİNDE DENEYLER

Giriş

- Bazıları bilgisayar biliminin deneysel bir bilim olmadığını iddia eder
 - Bilgisayarlar insan yapımı, öngörülebilir
 - Teorik bir bilimdir (Matematik gibi)
- Bazı iddialar
 - sistem geliştirme = bilgisayar bilimi
 - Bir işletim sistemi veya birleşik veritabanı oluşturma
 - Bilgisayar mühendisliği
 - «bilim» ifadesi daha sonra gelir

Teori ve Mühendislik

- Şu ana kadar aldığınız bilgisayar teorisi:
"Yukarıdaki koddaki hatalara dikkat edin; sadece doğru olduğunu kanıtladım, denemedim."
 - - Donald E. Knuth- Amerikan bilişimci, bilim tarihçisi
- Şu ana kadarki mühendislik seviyemiz
 - Bir aparat geliştirmek faydalı olsa da, yeni bilgi vermedikçe boşa bir çabadır
 - Bilgiyi artırmak için bilime ihtiyaç var
- Teori veya aparatı değerlendirmek için deneyler kullanılır!

Bilgisayar Biliminde Deneyler

- *"Bilimin temel prensibi, neredeyse tanımı şudur: herhangi bir fikrin geçerliliğinin yegane yolu deneydir"*
 - Richard P. Feynman
- Fizik, Biyoloji, Kimya'dan denenmiş ve gerçek deneysel bilimsel metodoloji ...
 - Bilgisayar Bilimlerinde takip edilmez
- Daha iyi Bilgisayar *Uzmanları* olalım !

Bilimsel Metodoloji

- Gözlem
 - (Çözüm geliştirin)
- Hipotez / Varsayımda bulunmak
- Tasarım
- Deney
- Analiz
- Rapor

Metodoloji: Gözlemleyin ve Anlayın

- Sorun Bul
 - Test: *Netscape Ses*
 - Derle: *Ses konferansı*
 - Oku: *Kevin Jeffay diyor ki...*
- İlişkileri Anlayın
 - *UDP paketleri kaybediyor*
 - *TCP gecikmeyi artırır*
 - *P-çerçeveleri I-çerçevelerine bağlıdır*

Metodoloji: Tasarla ve hipotez

- Çözüm Tasarlayın (deneysel değilse)
 - *Claypool Güvenilir Ses Protokolü (CRAP)*
 - *Claypool tamponlama algoritması*
- Hipotez Yap
 - İlişkiler hakkında genelleme
 - *İşlemci yükü ısınmayı artırır*
 - *Java sanal makinesi ısınmayı artırır*
 - Test edilmesi gerekenler (kanıtlanmamış)

Metodoloji: Deney

- Tasarım Deneyi
 - Değişken: *işlemci iş yükü*
 - Kontrol: *temel iş yükü*
- Deney yap
 - “Eyvah! Beklediğim bu değil! ”
 - Koddaki hata (*soketi paylaşan iki işlem*)
 - “Çalıştır” a geri dön
 - Kontrolsüz olay (*sistem yedeklemesi*)
 - Tasarım'a geri dön
 - Yetersiz anlayış (*Unix sıralaması*)
 - «Anlayışa” ya geri dön

Metodoloji: Analiz et

- Yorumlama ve Değerlendirme
 - İstatistiksel anlamlılık
 - ortalama, güven aralıkları, korelasyon,
 - Uygunluğun güzelliği
 - Veriler hipotezi *destekliyor veya reddediyor mu?*
 - Diğer fenomenlerin açıklaması
 - *İşlemci yükü telefon aramamı zorlaştırıyor*
 - *Etkileşimli multimedya için Java yetersiz*

Çukurlar

- Mini deneyler (hayır, “Pilot Testleri”)
- Aslında hipotezler
 - Kodun çalışması anlamayı sağlar
- Kontrollü sistem hala gerçek dünya hakkında anlamlı şeyler söylüyor
- Bir sistemi gözlemlemek sistemi değiştirmez